

परिशिष्टे

परिशिष्ट

१. जन्म : २७ जून १९३७
२. शिक्षण : एम. ए., पीएच. डी.
३. पद : प्रोफेसर व विभाग प्रमुख मराठी (भाषा आणि साहित्य)
डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद
(निवृत्त).

४. ग्रंथलेखन :

१. मूल्यवेध (समीक्षा)
२. विद्रोहाचे पाणी पेटले आहे (संशोधन)
३. मूकनायक (डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर चरित्र)
४. दलितांचे प्रबोधन (संशोधन)
५. वादळाचे वंशज (संशोधन)
६. प्रबोधनाच्या दिशा (संशोधन)
७. पत्रकार डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर (प्रबंध)
८. हलग्री (लेख)
९. चैत्य (लेख)
१०. दलित वैचारिक वाङ्मय (संशोधन)
११. लेणी (समीक्षा)
१२. साहित्य : प्रकृती आणि प्रवृत्ती (समीक्षा)
१३. साहित्य : शोध आणि संवाद (समीक्षा)
१४. स्मृतिशेष (व्यक्तिविशेष)

५. संपादित ग्रंथ :

१. दलित आत्मकथन
२. दलित कथा
३. विचारयुगाचे प्रणेते : डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
४. लोकचळवळीचे प्रणेते : म. जोतिबा फुले

५. महारांचा सांस्कृतिक इतिहास
६. लोकरंग
७. स्त्री आत्मकथन
८. धर्मचर्चा
९. दलित साहित्य : चर्चा आणि चिंतन
१०. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे निवडक लेख

६) ग्रंथ पुरस्कार :

१. साहित्य : प्रकृती आणि प्रवृत्ती (महाराष्ट्र राज्य ग्रंथ पुरस्कार)
२. दलित साहित्य : चर्चा आणि चिंतन (महाराष्ट्र राज्य ग्रंथ पुरस्कार तसेच महाराष्ट्र साहित्य परिषद पुणे, पुरस्कार)
३. दलितांचे प्रबोधन (महाराष्ट्र राज्य ग्रंथ पुरस्कार)
४. चैत्य (महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे, पुरस्कार)
५. मुंबई मराठी पत्रकार संघ आणि महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे 'अस्मितादर्श' ला उत्कृष्ट विशेषांकाचा पुरस्कार.

७. विविध संस्थांवर प्रतिनिधित्व व कार्य :

१. सदस्य, महाराष्ट्र राज्य साहित्य - संस्कृती मंडळ, मुंबई.
२. सदस्य, महाराष्ट्र राज्य प्रौढ शिक्षण नियामक मंडळ, मुंबई.
३. सदस्य, महाराष्ट्र राज्य कला समिती, मुंबई.
४. सदस्य, राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई.
५. सदस्य, संत पीठ महाराष्ट्र शासन,
६. सदस्य, महाराष्ट्र राज्य हस्तलिखित समिती, मुंबई.
७. सदस्य, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर चरित्र साधने प्रकाशन समिती, मुंबई.
८. सदस्य, मराठी शब्दकोश समिती.
९. सदस्य, मराठी वाङ्मयकोश समिती.
१०. सदस्य, ज्ञानकोशकार केतकर ग्रंथ प्रकाशन समिती, मुंबई.
११. सदस्य, विद्वत परिषद, महाराष्ट्र राज्य ग्रंथनिर्मिती व संशोधन मंडळ, पुणे.

१२. उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे.
१३. संस्थापक अध्यक्ष, मिलिंद साहित्य परिषद, औरंगाबाद.
१४. सदस्य, महाराष्ट्र राज्य ग्रंथ निवड समिती, मुंबई.
१५. सदस्य, यशवंतराव चव्हाण ग्रंथ पुरस्कार समिती, मुंबई.
१६. सदस्य, महाराष्ट्र राज्य ग्रंथ पुरस्कार समिती, मुंबई.
१७. सदस्य, परीक्षक समिती, महाराष्ट्र राज्य अंतिम नाट्य स्पर्धा, मुंबई.
१८. सदस्य, कर्मवीर भाऊराव पाटील जन्मशताब्दी समिती, महाराष्ट्र राज्य.
१९. सदस्य, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर जन्मशताब्दी समिती, महाराष्ट्र राज्य.
२०. सदस्य, विद्वत् परिषद, पुणे विद्यापीठ, पुणे.
२१. सदस्य, विद्यापीठ प्राध्यापक निवड समिती, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर,
(महाराष्ट्र राज्यपाल नियुक्त)
२२. महाराष्ट्रातील विविध विद्यापीठातील अभ्यास मंडळे : अहिल्यादेवी विद्यापीठ
इंदूर, हरिसिंग गौर विद्यापीठ, उस्मानिया विद्यापीठ हैद्राबाद येथील अभ्यास मंडळे
व संशोधन समित्यांवर सदस्य म्हणून कार्य.
२३. सदस्य, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर ह्यांनी स्थापिलेल्या पीपल्स एज्युकेशन
सोसायटीचे सदस्य.

८. सन्मान (आंतरराष्ट्रीय व राष्ट्रीय)

१. भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर आंतरराष्ट्रीय पुरस्कार, लंडन (ब्रिटन).
२. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर राष्ट्रीय पुरस्कार : अ. भा. दलित साहित्य अकादमी,
दिल्ली.
३. फाय फौंडेशन राष्ट्रीय पुरस्कार, इचलकरंजी जि. कोल्हापूर.
४. हूज हू एशिया.
५. किलोस्कर जन्मशताब्दी पुरस्कार, पुणे.
६. स्वातंत्र्य सैनिक विनायकराव चारठाणकर पुरस्कार, सेलू, जि. परभणी.
७. फुले आंबेडकर स्मृती पुरस्कार, मुंबई.
८. आचार्य अत्रे समीक्षा पुरस्कार, पुणे.
९. मराठवाडा लोकविकास मंच, मुंबई, पुरस्कृत मराठवाडा गौरव पुरस्कार.

१०. डॉ. भालचंद्र फडके पुरस्कार, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे पुरस्कृत.
११. मूकनायक पुरस्कार, पुणे.
१२. महाराष्ट्र राज्य साहित्य - संस्कृती मंडळ गौरववृत्ती/पुरस्कार.
१३. राजर्षी शाहू आरक्षण शताब्दी पुरस्कार, सोलापूर.
१४. कै. नानासाहेब नारळकर विद्वत पुरस्कार, इतिहास संशोधन केंद्र, अहमदनगर.
१५. पद्मश्री दया पवार साहित्य पुरस्कार, मुंबई.
१६. कुसुमाताई चव्हाण साहित्य पुरस्कार, नांदेड.

९. आंतरराष्ट्रीय व राष्ट्रीय सहभाग :

१. कोलंबिया विश्वविद्यालय आणि अन्य संशोधन संस्था आयोजित, न्यूयॉर्क (अमेरिका) येथील अल्पसंख्यांकांच्या प्रश्नांवरील परिषदेत 'दलित साहित्य' या विषयावर शोधनिबंध सादर आणि सहभाग.
२. लंडन येथील विविध विद्यापीठे व सांस्कृतिक संस्थांना भेटी.
३. नवी दिल्ली येथील 'वाङ्मय व भाषांतर' या विषयावरील आंतरराष्ट्रीय परिषदेत सहभाग.
४. थायलंडचा शैक्षणिक दौरा.

१०. शैक्षणिक व सांस्कृतिक कार्य :

१. दलित शोषित व मागासवर्गीय स्त्रियांच्या उत्थानासाठी १९२२ साली स्थापन झालेल्या श्री. चोखामेळा समाज कन्याशाळेच्या कार्यकारिणीवर गेल्या ४० वर्षांपासून कार्यरत. दलित व बौद्धांनी मागासवर्गीय मुर्लीच्या शिक्षणासाठी चालविलेली ही महाराष्ट्रातील अग्रगण्य संस्था.
२. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर ह्यांच्या क्रांतिकारी तत्त्वज्ञानातून उर्जा प्राप्त दलित साहित्य चळवळीचे मुखपत्र असलेल्या 'अस्मितादर्श' या नियतकालिकाचे गेल्या ३६ वर्षांपासून संपादन.
३. नवोदित व प्रथितयश आंबेडकरवादी साहित्यिकांसाठी गेल्या ३० वर्षांपासून 'अस्मितादर्श साहित्य संमेलनां'चे आयोजन.

११. काही अध्यक्षीय भाषणे :

१. अभिव्यक्ती मराठवाडा साहित्य संमेलन, परळी वैजनाथ, जि. बीड.
२. ३४ वे विदर्भ साहित्य संमेलन, आनंदवन वरोरा, जि. चंद्रपूर.
३. नवलेखन साहित्य संमेलन, पुणे.
४. दलित साहित्य संमेलन, भंडारा.
५. दलित साहित्य संमेलन, पिंपरी विंचवड, जि. पुणे.
६. दलित साहित्य संमेलन, ओझर, जि. नाशिक
७. दलित साहित्य संमेलन, जळगाव.
८. नांदापूरकर व्याख्यानमाला, मराठवाडा साहित्य परिषद, औरंगाबाद.
९. म. फुले व्याख्यानमाला, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद.
१०. बहुजन साहित्य संमेलन, नांदेड.
११. आंबेडकरी साहित्य संमेलन, बल्लारपूर, जि. चंद्रपूर.
१२. आंबेडकरवादी साहित्य संमेलन, सावली, जि. चंद्रपूर.
१३. परिवर्तन साहित्य संमेलन तिसरे, जळगाव.
१४. अस्मितादर्श रौप्य महोत्सवी साहित्य संमेलन, नागपूर.
१५. सदानंद साहित्य संमेलन ५२ वे औदुंबर, जि. सांगली.
१६. दक्षिण महाराष्ट्र साहित्य संमेलन कोवाड, जि. कोल्हापूर.
१७. समाज प्रबोधन मराठी साहित्य संमेलन, उंडाळे, जि. सातारा
१८. अध्यक्ष, नवोदितांचे साहित्य संमेलन, पुणे.
१९. २५ वे मराठवाडा साहित्य संमेलन, परभणी.
२०. बौद्ध साहित्य संमेलन, भंडारा.
२१. येरवडा पहिले विभागीय मराठी साहित्य संमेलन, पुणे.
२२. आंबेडकरी साहित्य संमेलन, वर्धा.

१२. काही महत्त्वाच्या परिषदा व चर्चासत्रे उद्घाटने :

१. साहित्य अकादमी नवी दिल्ली आयोजित : श्री. म. माटे जन्मशताब्दी चर्चासत्र मुंबई, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर जन्मशताब्दी चर्चासत्र औरंगाबाद, शोधनिबंध वाचन /नवकथेवरील चर्चासत्र, औरंगाबाद सहभाग.

२. नॅशनल बुक ट्रस्ट, नवी दिल्ली आयोजित (पुढील दशकातील ग्रंथ प्रकाशने या विषयावरील चर्चासत्रात सहभाग, पुणे)
३. अ. भा. मराठी साहित्य संमेलनातील परिसंवादात सहभाग. यवतमाळ, परभणी, आळंदी, कोल्हापूर, रत्नागिरी, परळी वैजनाथ, चंद्रपूर, औरंगाबाद.
४. मराठवाडा साहित्य संमेलने : हिंगोली, बसमतनगर, औरंगाबाद, अंबड इ.
५. अ. भा. हिंदी दलित साहित्य संमेलने : हजारीबाग (बिहार) नागपूर.
६. अस्मितादर्श साहित्य संमेलने.
७. परिवर्तन साहित्य संमेलने : जळगाव, पंढरपूर.
८. किलोस्कर समूह, पुणे आयोजित 'दलित समस्या' या विषयावरील चर्चासत्र.
९. महाराष्ट्र शासनाच्या समाज कल्याण विभागच्या वतीने 'भारतीय स्त्री आणि अस्पृश्यता', या विषयावर चर्चासत्र, नागपूर.
१०. महाराष्ट्र शासन आयोजित 'मराठी भाषा' या विषयावरील चर्चासत्रात सहभाग, औरंगाबाद.
११. फुले आंबेडकरी साहित्य संमेलने वाशी, नागपूर, भंडारा, बल्लारपूर.
१२. आकाशवाणी केंद्रे, दूरदर्शन : मुलाखती चर्चा.
१३. दलित साहित्य संमेलन, ब्रह्मपुरी, जि. चंद्रपूर (उद्घाटन).
१४. फुले आंबेडकरी साहित्य संमेलन, भंडारा (उद्घाटन).

१३. काही महत्त्वपूर्ण व्याख्याने :

१. वसंत व्याख्यानमाला, पुणे, वाई, नाशिक, नाशिक रोड.
२. डॉ. केतकर स्मृती व्याख्यान, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे.
३. पत्रकार अ. ब. कोल्हटकर स्मृती व्याख्यान, मुंबई मराठी ग्रंथसंग्रहालाय.
४. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर व्याख्यानमाला, जालना, मुंबई, पुणे, मनमाड, नांदेड, हिंगोली, चंद्रपूर, यवतमाळ, मूर्तिजापूर, वणी, वर्धा.
५. शारदोत्सव व्याख्यानमाला, अकोला, बसमतनगर, इचलकरंजी.
६. विवेकानंद व्याख्यानमाला, औरंगाबाद.
७. कै. आ. बी. गाडगीळ व्याख्यानमाला, नागपूर विद्यापीठ, नागपूर.

८. रेव्ह. रॉबर्ट जेकब स्मृती व्याख्यानमाला, धुळे.
९. कुसुमाग्रज प्रतिष्ठान आयोजित कर्मवीर दादासाहेब गायकवाड व्याख्यानमाला, नाशिक.
१०. यशवंतराव चव्हाण व्याख्यानमाला, कराड, जि. सातारा.
११. श्रीमती तिडके व्याख्यानमाला, मूर्तिजापूर, जि. अकोला.
१२. अ. भा. सिद्धार्थ संशोधन संस्था, कोल्हापूर.
१३. अहमदनगर जिल्हा ग्रंथालय, अहमदनगर.
१४. मालेगाव जिल्हा ग्रंथालय, मालेगाव, जि. नाशिक.
१५. म. जोतीबा फुले व्याख्यानमाला, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई, उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव, अमरावती विद्यापीठ, अमरावती, महाराष्ट्र परिचय केंद्र, पणजी (गोवा).
१६. शिवाजी विद्यापीठ व्याख्यानमाला, कोल्हापूर.
१७. भाई माधवराव बागली व्याख्यान, कोल्हापूर.
१८. कर्मवीर भाऊराव पाटील स्मृती व्याख्यान, सातारा.
१९. पी. डब्ल्यू. एस. रौप्य महोत्सवी व्याख्यानमाला, नागपूर.
२०. श्रीमती देशपांडे व्याख्यानमाला, उदगीर, जि. लातूर.
२१. यशवंतराव चव्हाण व्याख्यान, अंबाजोगाई, जि. बीड.
२२. याशिवाय, महाराष्ट्र व महाराष्ट्रा बाहेरील साहित्य, समाज व संस्कृतीच्या क्षेत्रात व शिक्षण संस्थेत व्याख्याने.
२३. प्रा. रा. श्री. जोग व्याख्यानमाला, पुणे विद्यापीठ, पुणे.
२४. ग. स. राजाध्यक्ष व्याख्यानमाला, पुणे विद्यापीठ, पुणे.